

DZIAŁ VI

RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1-2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Dane BAEL od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane te nie są w pełni porównywalne z wynikami badań dla okresów wcześniejszych, publikowanymi w poprzednich edycjach Rocznika.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo w BAEL stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; ponadto w BAEL przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium od 2006 r. w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

CHAPTER VI

LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1-2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households.

The LFS data since 2010 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011. The data are not fully comparable to the surveys' results for the previous periods published in the previous edition of the Yearbook.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive in LFS is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
- formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover in LFS there is accepted if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion since 2006 in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main job;

Podział na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonany został na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
 - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdań włości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Nie ujęto w nich pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) z pewnymi wyłączeniami w latach 2005–2009; patrz ust. 5 na str. 122,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;

2) **unemployed persons** are persons aged 15—74 who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.e. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income. Data do not include persons employed in budgetary entities of the Ministry of the Interior and the Ministry of the National Defence.

Employed persons are:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005–2009; see item 5 on page 122,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. persons practicing learned professions;

- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Niepełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII w latach 2002–2009 wyznaczono na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005–2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Przeciętną liczbę pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie ustalono na oparciu o dokonane szacunki liczby pracujących, przy uwzględnieniu współczynników przeliczeniowych.

- 3) *outworkers*;
- 4) *agents (including contributing family workers and persons employed by agents)*;
- 5) *members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives)*;
- 6) *clergy fulfilling priestly obligations*.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment as of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII were estimated in years 2002–2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005–2009 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

The average number of employed persons on private farms in agriculture was established on the basis of estimates of the number of employees, taking into account conversion ratios.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

8. Informacje zawarte w tabl. 4, 6–9 obejmują podmioty gospodarcze o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Dane nie obejmują podmiotów sporządzających sprawozdania z działalności: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych i duchownych.

9. Informację o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

Dane o **absolutach podejmujących pierwszą pracę** dotyczą pełnozatrudnionych.

10. Źródłem informacji o wolnych miejscach pracy jest badanie popytu na pracę (sprawozdanie Z-05). Od 2007 r. badanie jest prowadzone metodą reprezentacyjną z częstotliwością kwar-

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment, as of 31 XII**, of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** — full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

8. Information included in tables 4, 6–9 covers economic entities employing over 9 persons. Data do not include entities reporting activity of foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers as well as clergy.

9. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

Data regarding **school leavers starting work for the first time** concern full-time paid employees.

10. The survey on demand for labour (submitted Z-05) is the source of information on **job vacancies**. Since 2007, the survey has been carried out as a quarterly sample survey and covers local

talną, objęte są nim jednostki lokalne osób prawnych, jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba zatrudnionych wynosi 1 lub więcej osób.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 674, z późn. zm.) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów.

entities of legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity in which number of employees is 1 and more.

Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. **The registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as a part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the results of the Census.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 674, z późn. zm.). Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – Dz. U. 2013, poz. 170, z późn. zm.).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność

w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności.

3. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej;
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

3. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to law dated 20 IV 2004, on promoting of employment and labour market institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text journal of laws 2013 item 674, with later amendments). Pre-retirement benefits and allowances since 1 VIII 2004 are financed from state budget (on the basis on the law dated 30 IV 2004 on pre-retirement benefits – journal of laws 2013 item 170, with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or a mass accident, is counted as a single accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

3. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip;
- during a training within the scope of common self-defence;
- at performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagle zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

5. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według wydarzeń bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz przyczyn wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika).

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) *practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;*
- 2) *performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;*
- 3) *carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) *serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;*
- 5) *stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 6) *performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of a co-operatives, for the benefit of these co-operatives;*
- 7) *performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;*
- 9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*
- 10) *serving supplementary forms of military service;*
- 11) *education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

4. *A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.*

5. *A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.*

6. *Accidents at work are classified, i.e., according to the events which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their causes (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result*

Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

7. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

8. Informacja o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;

of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-mode of injury since 2005 is grouped according to the EUROSTAT recommendation.

7. The accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Information regarding persons working in hazardous conditions, i. e., with substances hazardous to health, is compiled on the basis of reports:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in the scope scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope human health activities); other service activities (in the scope repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees.

3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

9. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (Dz. U. Nr 105, poz. 869 z późn. zm.).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

9. A disease is deemed *an occupational disease* if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.

Occupational diseases in table 21 are given since 2009 according to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (Journal of Laws No. 105, item 869 with later amendments).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed in calculating the ration per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (70). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ**
– na podstawie BAEŁ
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
– on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013				
	przeciętne w roku annual averages		kwartały quarters				
			I	II	III	IV	
LUDNOŚĆ w tys. POPULATION in thous.	1605	1595	1558	1570	1575	1574	1513
Mężczyźni Men	765	765	742	745	750	752	721
Kobiety Woman	840	830	816	825	825	822	792
Aktywni zawodowo Economically active persons	871	898	869	871	888	889	830
mężczyźni men	486	498	483	478	487	502	466
kobiety woman	385	400	386	392	401	387	364
Pracujący Employed persons	779	791	761	756	774	787	729
mężczyźni men	439	447	430	425	431	451	414
kobiety woman	340	344	331	331	342	336	315
Bezrobotni ^a Unemployed persons ^u	92	106	108	115	114	102	101
mężczyźni men	47	51	53	54	56	51	52
kobiety woman	45	55	55	61	58	52	49
Bierni zawodowo Economically inactive persons	734	698	689	699	687	685	683
Mężczyźni Men	279	267	259	267	263	251	255
Kobiety Woman	455	431	430	432	425	435	428
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w % ACTIVITY RATE in %	54,3	56,3	55,8	55,5	56,4	56,5	54,9
mężczyźni men	63,5	65,1	65,1	64,2	64,9	66,8	64,6
kobiety woman	45,8	48,2	47,3	47,5	48,6	47,1	46,0
Miasta Urban areas	54,8	55,2	55,3	54,4	56,7	56,2	53,7
Wieś Rural areas	53,5	57,9	56,7	56,9	55,8	57,0	56,6
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w % EMPLOYMENT RATE in %	48,5	49,6	48,8	48,2	49,1	50,0	48,2
mężczyźni men	57,4	58,4	58,0	57,0	57,5	60,0	57,4
kobiety woman	40,5	41,4	40,6	40,1	41,5	40,9	39,8
Miasta Urban areas	48,8	48,6	48,6	47,1	49,7	49,8	47,6
Wieś Rural areas	48,2	51,1	49,4	49,7	48,1	50,1	49,1
STOPA BEZROBOCIA w % UNEMPLOYMENT RATE in %	10,6	11,8	12,4	13,2	12,8	11,5	12,2
mężczyźni men	9,7	10,2	11,0	11,3	11,5	10,2	11,2
kobiety woman	11,7	13,8	14,2	15,6	14,5	13,4	13,5
Miasta Urban areas	11,2	11,9	12,1	13,5	12,2	11,2	11,2
Wieś Rural areas	9,6	11,6	12,9	12,7	13,7	11,9	13,6

^a Osoby w wieku 15—74 lata.

^a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (71). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2013 R.**
– na podstawie BAEL

ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2013 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność <i>Popula- tion</i>	Aktywni zawodowo <i>Economically active persons</i>			Bierni zawo- dowo <i>Economi- cally inactive persons</i>	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej <i>Activity rate</i>	Wskaźnik zatrudnie- nia <i>Employ- ment rate</i>	Stopa bezro- bocia <i>Unem- ploy- ment rate</i>
		ogółem <i>total</i>	pracują- cy <i>employ- ed</i>	bezro- botni ^a <i>unem- ployed^a</i>				
		w tys. <i>in thous.</i>					w % <i>in %</i>	
OGÓŁEM TOTAL	1513	830	729	101	683	54,9	48,2	12,2
Według wieku: By age								
w tym w wieku produkcyjnym ^b of which of working age ^b	1121	815	715	100	306	72,7	63,8	12,3
15–24 lata	234	79	52	27	155	33,8	22,2	34,2
25–34	251	212	180	32	39	84,5	71,7	15,1
35–44	263	230	211	19	32	87,5	80,2	8,3
45–54	237	189	176	13	48	79,7	74,3	6,9
55 lat i więcej and more	529	120	110	10	409	22,7	20,8	8,3
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe Tertiary	250	199	187	12	51	79,6	74,8	6,0
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	338	223	200	23	115	66,0	59,2	10,3
Średnie ogólnokształcące General secondary	162	81	68	13	81	50,0	42,0	16,0
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	429	260	225	35	169	60,6	52,4	13,5
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	334	67	50	18	267	20,1	15,0	26,9

^a Osoby w wieku 15–74 lata. ^b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

^a Persons aged 15–74. ^b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (72). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem total	z liczby ogółem – kobiety of total number – women
O G Ó Ł E M	647917	680154	675417	676971	318437
TOTAL					
sektor publiczny	166167	159742	154710	153240	98852
public sector					
sektor prywatny	481750	520412	520707	523731	219585
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture^b, forestry and fishing</i>	118077	107567	107542	107287	47058
Przemysł	160076	160130	156670	154885	48948
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	143954	144519	141947	140354	45756
of which manufacturing					
Budownictwo	29733	43588	42863	40386	4519
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	106304	113020	106679	106345	56531
Transport i gospodarka magazynowa	31351	33248	34419	34112	7204
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	8386	9295	9741	9596	6210
Accommodation and catering					
Informacja i komunikacja	6450	6115	7253	7902	2714
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	13195	14547	14134	15177	10654
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9501	11312	11766	12053	8128
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15826	16677	18221	19082	9392
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	13010	19113	18539	20790	8744
Administracja publiczna i obrona narodo- wa; obowiązkowe zabezpieczenia spo- łeczne	29071	32508	32505	32753	20108
Public administration and defence; com- pulsory social security					
Edukacja	54945	55961	56172	56415	43726
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	36654	40583	41963	42073	33772
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5825	6531	6295	5988	3743
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	9513	9959	10655	12127	6986
Other service activities					

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 122.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 122.

TABL. 4 (73). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contracts	właściciele, współwła- ściciele i bezpłatnie poma- gający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers
O G Ó Ł E M 2005	369684	364586	3369
T O T A L 2010	396768	390736	4282
..... 2012	393358	387322	4185
2013	394407	388349	4328
sektor publiczny public sector	141293	141293	–
sektor prywatny private sector	253114	247056	4328
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	6778	6005	58
Przemysł Industry	128134	126569	1362
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	117888	116361	1324
Budownictwo Construction	22421	21748	658
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	51213	49889	1194
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	13701	13394	307
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	4249	4084	165
Informacja i komunikacja Information and communication	1938	1911	26
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	9321	8623	32
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	9439	9415	24
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna Professional, scientific and technical activities	7211	7087	124
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	15151	15045	106
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; com- pulsory social security	32046	#	#
Edukacja Education	54459	54299	160
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	31684	31618	66
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	4777	4771	6
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1885	#	#

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.^a In Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (74). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**^a
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób ^a <i>of which entities employ- ing more than 9 persons^a</i>	
O G Ó Ł E M	421186	448726	443401	432551	371820	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11709	10398	10089	9860	4988	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł	137697	137886	134429	131238	123231	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemy- słowe	126161	127350	124080	120870	113340	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	24363	33474	32578	29737	21624	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	65368	75023	70980	67483	48613	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka maga- zynowa	17490	16058	17700	17378	13002	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4894	6009	5907	5641	3644	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	3066	2731	2619	2644	1883	<i>Information and communication</i>
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	8478	7967	8914	9044	8154	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5064	5253	5547	5615	4535	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, na- ukowa i techniczna	8399	9555	10175	10187	6627	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	10186	13724	14382	15327	14230	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	28858	32622	31432	31309	31308	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja	54540	54289	55039	53599	53105	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	32113	33837	33395	32873	30605	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4648	5487	5204	4636	4423	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	4313	4413	5011	5979	1848	<i>Other service activities</i>

^a Bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (75). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a

Stan w dniu 31 XII

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM 2005	337684	160372	26902	14445
TOTAL 2010	362913	174229	27823	14431
..... 2012	359948	172949	27374	18493
2013	361045	174621	27304	18699
sektor publiczny public sector	129621	85762	11672	8257
sektor prywatny private sector	231424	88859	15632	10442
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	4704	965	1301	1015
Przemysł Industry	122970	39527	3599	1814
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	113006	37424	3355	1687
Budownictwo Construction	21021	2290	727	279
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	47634	25554	2255	1453
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	12780	1553	614	101
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	3267	2219	817	514
Informacja i komunikacja Information and communication	1816	641	95	50
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	8382	6527	241	178
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4309	2177	5106	4597
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	6729	3186	358	225
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	13709	5398	1336	779
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	30698	19012	1347	775
Edukacja Education	47633	37682	6666	4777
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	29753	24792	1865	1396
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	3916	2433	855	665
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1724	665	122	81

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Od 2009 łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.^a Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (76). **PRZYJĘCIA DO PRACY^a***HIRES^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem <i>Of total number</i>				Współ- czynnik przyjęć w % <i>Hire rate in %</i>
		kobiety women	podjemują- cy pierwszą pracę <i>persons starting work for the first time</i>	poprzed- nio pracu- jący <i>persons formerly employed</i>	powracający z urlopów wychowaw- czych ^b <i>persons re- turning from child-care leaves^b</i>	
OGÓŁEM 2005	80747	30876	11004	36791	1415	24,0
TOTAL 2010	80593	31819	9902	65841	1457	22,0
..... 2012	73131	29969	8530	57548	1485	19,7
2013	74641	31207	9643	60453	1011	20,5
sektor publiczny <i>public sector</i>	17081	9894	1908	14449	281	13,1
sektor prywatny <i>private sector</i>	57560	21313	7735	46004	730	24,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	860	169	120	703	#	17,9
Przemysł <i>Industry</i>	23400	7792	2783	19180	339	18,8
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	21714	7420	2682	17645	332	19,0
Budownictwo <i>Construction</i>	6558	400	541	5500	7	30,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	12349	7084	1841	9640	268	25,5
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	2939	261	314	2540	4	23,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	1018	605	174	724	14	28,8
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	301	106	45	216	12	15,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	1685	1266	152	1433	43	20,5
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	412	196	30	368	#	9,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	1914	631	343	1479	6	29,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	8736	3197	1624	6560	27	67,9
Administracja publiczna i obrona narodo- wa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; com- pulsory social security</i>	6195	3422	711	5211	106	20,2

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 7 (76). **PRZYJĘCIA DO PRACY^a** (dok.)*HIRES^a (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %
		kobiety women	podjejmują- cy pierwszą pracę persons starting work for the first time	osoby po- przednio pracujące persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych ^b persons re- turning from child-care leaves ^b	
Edukacja Education	3297	2491	388	2716	94	6,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	4316	3224	495	3678	69	14,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	444	258	66	318	18	11,0
Pozostała działalność usługowa Other service activities	217	105	16	187	#	11,3

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (77). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a***TERMINATIONS^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number						Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia <i>terminated due to dissolution of an employment contract</i>		przenie- sieni na emeryturę, rentę, z tytułu niezdolno- ści do pra- cy, rehabi- litację; <i>retired or granted pension due to an inability to work or due to re- habilitation</i>	korzysta- jący z urlopów wychow- awczych ^b <i>taking child-care^b</i>		
			przez zakład pracy <i>by em- ployer</i>	przez pra- cownika <i>by em- ployee</i>				
O G Ó Ł E M 2005	75519	29290	13565	9917	4735	2169	22,2	
T O T A L 2010	77431	30523	14959	7901	2990	1572	21,1	
..... 2012	74983	29731	15451	7295	3379	1115	20,3	
2013	72252	28368	13969	6964	3160	950	19,8	
sektor publiczny <i>public sector</i>	16026	8096	2508	837	1443	331	12,2	
sektor prywatny <i>private sector</i>	56226	20272	11461	6127	1717	619	24,1	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	938	172	143	36	76	5	19,4	

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 8 (77). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)***TERMINATIONS^a (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia <i>terminated due to dissolution of an employment contract</i>		przenie- sieni na emeryturę, rentę, z tytułu niezdolno- ści do pra- cy, rehabi- litację; <i>retired or granted pension due to an inability to work or due to re- habilitation</i>	korzysta- jący z urlopów wychow- awczych ^b <i>taking child-care^b</i>	
			przez zakład pracy <i>by em- ployer</i>	przez pra- cownika <i>by em- ployee</i>			
Przemysł Industry	22706	7412	5289	2509	1137	260	18,3
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	21320	7150	5005	2392	1015	235	18,7
Budownictwo Construction	7283	422	1150	613	176	11	33,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	12072	6705	2897	1568	194	231	24,9
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	2720	210	565	317	169	5	21,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	1121	690	200	176	16	23	31,5
Informacja i komunikacja Information and communication	290	89	54	58	7	#	15,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	1489	1019	307	330	32	23	18,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	417	187	90	46	35	5	9,5
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna Professional, scientific and technical activities	1631	475	162	177	34	12	25,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	7827	3068	774	421	97	37	60,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; com- pulsory social security	5566	2887	239	141	392	191	17,8
Edukacja Education	3440	2391	613	162	472	63	7,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	3969	2291	1320	314	280	65	13,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	407	202	73	20	39	9	10,2
Pozostała działalność usługowa Other service activities	376	148	93	76	4	#	19,4

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 9 (78). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers			
				wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and secondary vocational	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational
OGÓŁEM	2005	9822	4512	2898	2924	1293	2707
TOTAL	2010	7303	3198	2276	1918	1170	1939
	2012	5804	2716	2059	1518	931	1296
	2013	6720	2920	2139	1660	977	1944
sektor publiczny		1548	946	860	330	213	145
public sector							
sektor prywatny		5172	1974	1279	1330	764	1799
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		93	32	21	40	10	22
Przemysł		2034	532	411	608	278	737
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1955	509	392	589	264	710
of which manufacturing							
Budownictwo		391	50	82	81	35	193
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		1011	613	293	303	208	207
Transport i gospodarka magazynowa		83	#	18	20	13	32
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		150	91	29	33	10	78
Informacja i komunikacja		37	8	28	#	#	—
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		111	85	69	#	31	#
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		26	18	#	#	—	#
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		282	110	136	56	45	45
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		1133	402	196	250	157	530
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		604	406	304	150	104	46
Edukacja		245	210	182	21	33	9
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		450	316	316	56	38	40
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		56	27	30	#	13	#
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		14	#	#	#	#	—
Other service activities							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (79). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2013 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	1542	301	930	17843	11301	10992	7676
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4	4	–	217	79	162	83
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł	625	204	546	5501	4401	3166	2659
<i>Industry</i>							
górnictwo i wydobywanie	4	1	4	26	13	46	35
<i>mining and quarrying</i>							
przetwórstwo przemysłowe	615	201	536	5162	4107	2889	2425
<i>manufacturing</i>							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	4	2	4	23	15	63	60
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	2	–	2	290	266	168	139
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>							
Budownictwo	71	2	14	1868	872	1396	896
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	374	6	102	3844	1910	2285	1269
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa	108	36	31	854	406	403	132
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	97	–	31	585	146	328	199
<i>Accommodation and catering^Δ</i>							

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 10 (79). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2013 R. (dok.)**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Informacja i komunikacja Information and communication	7	3	7	185	52	111	55
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	19	2	6	262	159	164	100
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	3	–	3	267	121	112	71
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	29	2	12	625	232	447	130
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	10	–	10	860	803	610	542
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	114	14	113	921	914	327	325
Edukacja Education	34	18	24	864	651	718	595
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	27	9	27	664	444	452	443
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	2	1	2	213	96	152	116
Pozostała działalność usługowa Other service activities	18	–	2	113	15	159	61

^a W ciągu roku.
^a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (80). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS
JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	188021	139401	148839	150145	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	103872	75696	80499	81002	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	38516	24830	24335	24458	Previously not employed
w tym absolwenci ^a	8267	7556	8060	8107	of which school-leavers ^a
w tym w szkole wyższej ^b	1427	1680	1532	1392	of which in tertiary education ^b
bez kwalifikacji zawodowych	54678	42057	48546	51104	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	3970	2493	4957	6578	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^c	128285	69680	80480	85935	long-term unemployed ^c
posiadający prawo do zasiłku	30215	26416	28006	23182	possessing benefit rights
samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko w wieku 18 lat i mniej	6337 ^d	13009	15657	16597	bringing up single-handed at least one child aged 18 and less
niepełnosprawni	4943	6260	6477	6504	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^e w %	22,3	17,0	18,1	18,2	Registered unemployment rate^e in %
Oferty pracy	1044	1084	1321	1705	Job offers

^a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Dotyczy osób, które nie ukończyły 27 lat. ^c Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. ^d Dane dotyczą osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku 7 lat i mniej. ^e Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 124.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. ^b Concerns persons who have not reached their 27th birthday. ^c Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. ^d Data concern persons who bring up single-handed at least one child aged 7 and less. ^e See general notes, item 2 on page 124.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 12 (81). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	186064	203166	178604	188458	<i>Newly registered unemployed persons</i>
Z liczby ogółem:					<i>Of total number:</i>
kobiety	84866	98364	84388	89982	<i>women</i>
dotychczas niepracujący	48857	41192	29972	33251	<i>previously not employed</i>
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1952	3378	6436	10378	<i>terminated for company reasons</i>
Bezrobotni wyrejestrowani	197609	198207	169387	187152	<i>Persons removed from unemployment rolls</i>
Z liczby ogółem:					<i>Of total number:</i>
kobiety	88393	94919	82143	89479	<i>women</i>
z tytułu podjęcia pracy	93949	82187	75085	88635	<i>received jobs</i>

^a W ciągu roku.
Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
^a During the year.
Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 13 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM	188021	103872	139401	75696	148839	80499	150145	81002
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	43878	23651	31183	17282	30619	16701	29139	15927
25–34	54446	32322	40686	24218	43294	25676	42248	25031
35–44	39489	22943	27560	15617	31254	18003	31876	18322
45–54	42065	22246	27934	14670	27860	14539	28280	14941
55 lat i więcej and more	8143	2710	12038	3909	15812	5580	18602	6781

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. wśród bezrobotnych było 33859 osób (w tym 14646 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.
Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
Note. As of 31 XII 2013 among the unemployed were 33859 persons (of which 14646 women) aged 50 and more.
Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 13 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA <i>BY EDUCATIONAL LEVEL</i>								
Wyższe <i>Tertiary</i>	6629	4321	9743	6618	11617	8016	11777	8056
Policealne oraz średnie zawodowe <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	34033	22592	26324	17109	28807	18540	29079	18657
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	13024	9438	14061	9672	14524	9956	14703	10127
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	66449	33236	43270	20506	46433	21977	46478	21979
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe <i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>	67886	34285	46003	21791	47458	22010	48108	22183
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} <i>BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}</i>								
3 miesiące i mniej <i>months and less</i>	40585	16967	48535	23217	42659	18961	38324	17168
3–6 <i>3–6</i>	23476	12031	24065	12880	23914	12401	24703	13076
6–12 <i>6–12</i>	28436	14555	24904	13579	26548	13962	27162	14100
12–24 <i>12–24</i>	29378	15714	23356	13384	26754	15749	27909	15470
Powyżej 24 miesięcy <i>More than 24 months</i>	66146	44605	18541	12636	28964	19426	32047	21188
WEDŁUG STAŻU PRACY^b <i>BY WORK SENIORITY^b</i>								
Bez stażu pracy <i>No work seniority</i>	38516	24510	24830	16083	24335	15521	24458	15515
Ze stażem pracy: <i>With work seniority:</i>								
1 rok i mniej <i>and less</i>	25799	16279	20341	12676	21631	13366	22567	13885
1–5 <i>1–5</i>	42076	22305	34274	19039	37533	20870	36484	20377
5–10 <i>5–10</i>	28187	15299	20595	10419	22972	11985	22808	11862
10–20 <i>10–20</i>	30690	17109	21352	10972	22901	11503	23326	11744
20–30 <i>20–30</i>	19763	7913	14026	5487	14471	5806	14844	5974
powyżej 30 lat <i>more than 30 years</i>	2990	457	3983	1020	4996	1448	5658	1645

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. wśród bezrobotnych było 33859 osób (w tym 14646 kobiet) w wieku 50 lat i więcej. Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a From the date of registering in a labour office. ^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed for 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2013 among the unemployed were 33859 persons (of which 14646 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 14 (83). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployment persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	4628	2576	2192	2282	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	2081	1531	1276	1291	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	10017	8431	4257	4762	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	3601	3530	1702	2100	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	18825	34222	21420	24678	Started training or traineeship with the employer
w tym kobiety	10325	20411	12628	14334	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	x	5256	4008	4604	Started a social useful works
w tym kobiety	x	3411	2676	2870	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	56348	67103	53616	62641	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 15 (84). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	405,2	653,2	499,9	574,6	100,0	T O T A L
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	233,9	249,8	258,0	275,3	47,9	Unemployment benefits
Szkolenia	8,9	19,8	8,7	8,8	1,5	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	24,2	132,6	65,0	72,0	12,5	Means for starting of economic activity and equipping of work-seat
Roboty publiczne	35,6	53,1	24,2	30,5	5,3	Public works
Prace interwencyjne	12,6	13,6	10,7	14,5	2,5	Intervention works
Stypendia za okres stażu	37,1	129,9	68,0	105,5	18,4	Scholarships for intership period

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 125.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 125.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work		
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	lżejszych lighter	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
OGÓŁEM TOTAL							
OGÓŁEM 2005	4191	24	52	4115	25	1350	2542
TOTAL 2010	5022	29	33	4960	43	1596	3009
..... 2012	5089	19	36	5034	74	1975	2859
2013	4910	24	32	4854	74	1695	2644
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	90	2	–	88	–	18	65
Przemysł Industry	2066	2	17	2047	30	730	1196
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1871	2	14	1855	27	675	1078
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air con- ditioning supply	29	–	–	29	1	8	17
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation ac- tivities	166	–	3	163	2	47	101
Budownictwo Construction	372	11	6	355	4	92	250
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade: repair of motor vehicles ^Δ	735	–	6	729	8	287	340

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 16 (85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a** (cd.)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work		
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	lżejszych lighter	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)							
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	275	3	1	271	1	90	150
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	50	–	–	50	2	23	23
Informacja i komunikacja Information and communication	10	–	–	10	–	4	4
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa Financial and insurance activities	43	–	–	43	2	14	16
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	48	–	–	48	4	16	26
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	42	1	–	41	–	10	25
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	143	–	–	143	4	55	75
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	293	2	1	290	8	108	133
Edukacja Education	271	1	1	269	6	89	132
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	411	1	–	410	5	139	176
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	38	–	–	38	–	14	19
Pozostała działalność usługowa Other service activities	23	1	–	22	–	6	14

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 16 (85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a** (cd.)*PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work			
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	lżejszych lighter	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
NA 1000 PRACUJĄCYCH (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS (accident rate)								
OGÓŁEM TOTAL	2005	7,84	0,04	0,10	7,70	0,05	2,52	4,75
	2010	9,03	0,05	0,06	8,92	0,08	2,87	5,41
	2012	8,78	0,03	0,06	8,69	0,13	3,41	4,93
	2013	8,52	0,04	0,06	8,42	0,13	2,94	4,59
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	11,61	0,26	x	11,35	x	2,32	8,39	
Przemysł Industry	13,26	0,01	0,11	13,14	0,19	4,69	7,68	
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	13,26	0,01	0,10	13,14	0,19	4,78	7,64	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air con- ditioning supply	5,16	x	x	5,16	0,18	1,42	3,03	
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation ac- tivities	20,60	x	0,37	20,23	0,25	5,83	12,53	
Budownictwo Construction	8,94	0,26	0,14	8,53	0,10	2,21	6,01	
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	6,90	x	0,06	6,84	0,08	2,69	3,19	

^a Zgłoszone w danym roku.^a Registered in a given year.

TABL. 16 (85). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work		
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	lżejszych lighter	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS (cont.)							
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	8,03	0,09	0,03	7,91	0,03	2,63	4,38
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	5,17	x	x	5,17	0,21	2,38	2,38
Informacja i komunikacja Information and communication	1,32	x	x	1,32	x	0,53	0,53
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa Financial and insurance activities	2,93	x	x	2,93	0,14	0,96	1,09
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4,03	x	x	4,03	0,34	1,34	2,18
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	2,25	0,05	x	2,20	x	0,54	1,34
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	7,27	x	x	7,27	0,20	2,80	3,81
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	8,98	0,06	0,03	8,89	0,25	3,31	4,08
Edukacja Education	4,81	0,02	0,02	4,78	0,11	1,58	2,34
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	9,78	0,02	x	9,76	0,12	3,31	4,19
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	6,19	x	x	6,19	x	2,28	3,09
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2,02	0,09	x	1,93	x	0,53	1,23

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 17 (86). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a

(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)

CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a

(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agricul- ture, for- estry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^d	transport i gospo- darka maga- zynowa trans- portation and stor- age	opieka zdrowo- tna i pomoc społe- czna human health and social work ac- tivities
			razem total	w tym przetwórstwo przemy- słowe of which manu- facturing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZ CONTACT MODE OF INJURY								
OGÓŁEM 2005	4191	89	2054	1952	306	420	239	305
TOTAL 2010	5022	108	2143	1935	540	733	254	386
..... 2012	5089	98	2256	2078	464	706	262	406
2013	4910	90	2066	1871	372	735	275	411
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi 180		2	94	86	13	26	6	6
Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals								
w tym z preparatami chemicznymi of which chemicals 49		—	25	22	2	9	2	2
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie 7		—	3	1	—	3	—	—
Drowned, buried, enveloped								
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:								
nieruchomy obiekt 1140		19	378	338	85	154	97	117
a stationary object								
obiekt w ruchu 1017		23	486	442	92	162	75	49
object in motion								
w tym przez: of which by:								
spadający obiekt 396		11	192	181	38	68	23	21
falling object								
poruszający się lub transporto- wany obiekt 205		2	99	87	7	49	20	6
moving or transported object								
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym 906		12	481	455	69	191	16	43
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent								
w tym kontakt z przedmiotem ostrym of which contact with sharp mate- rial agent 556		9	301	288	23	143	6	25
Uwięzienie, zmiżdżenie 374		5	226	213	33	48	18	9
Trapped, crushed								
Obciążenie psychiczne lub fizyczne Physical or mental stress 499		7	193	158	36	65	25	65
w tym obciążenie układu mięśniowo- szkieletowego 444		5	172	139	32	56	24	60
of which physical stress on the muscular-skeletal system								

^a Zgłoszone w danym roku.^a Registered in a given year.

TABL. 17 (86). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agricul- ture, for- estry and fishing</i>	przemysł <i>industry</i>		budow- nictwo <i>construc- tion</i>	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ <i>trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	transport i gospo- darka maga- zynowa <i>trans- portation and stor- age</i>	opieka zdrowo- tna i pomoc spo- łeczna <i>human health and social work ac- tivities</i>	
			razem <i>total</i>	w tym przetwó- stwo przemy- słowe <i>of which manu- facturing</i>					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZ (dok.) CONTACT MODE OF INJURY (cont.)									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	107	13	8	1	–	12	13	20	
<i>Aggression human or animal</i>									
Pozostałe	680	9	197	177	44	74	25	102	
<i>Others</i>									
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS									
O GÓŁEM	2005	8473	175	4538	4336	649	829	442	510
TOTAL	2010	10333	258	4728	4299	1165	1524	510	610
	2012	10163	230	4876	4484	968	1400	505	625
	2013	9838	184	4559	4182	789	1381	625	650
Niewłaściwy stan czynnika material- nego		816	15	402	375	66	121	36	46
<i>Inappropriate condition of material objects/agents</i>									
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organization of:</i>									
pracy		477	15	274	256	53	53	17	20
<i>work</i>									
stanowiska pracy		479	7	239	227	40	74	36	18
<i>work post</i>									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym		727	8	377	357	79	124	29	30
<i>Absence or inappropriate use of ma- terial objects/agents</i>									
Nieużywanie sprzętu ochronnego ... <i>Not using protective equipment</i>		159	6	92	83	9	25	6	5
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika		691	8	424	397	44	83	45	20
<i>Inappropriate wilful employee action</i>									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		134	5	55	51	10	16	3	16
<i>Inappropriate mental-physical condi- tion of employee^b</i>									
Nieprawidłowe zachowanie się pra- cownika		5503	107	2538	2314	433	739	363	382
<i>Incorrect employee action</i>									
Inne		852	13	158	122	55	146	90	113
<i>Others</i>									

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.
^a Registered in a given year. ^b Caused by i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE ^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1653	1241	1039	1003	T O T A L
w tym wypadki śmiertelne	14	4	6	3	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	720	591	447	484	persons falling
uderzenie lub przysgnięcie przez spadające przedmioty ..	122	56	83	67	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	65	24	17	19	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	236	128	104	119	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przysgnięcie, pogryzienie przez zwierzęta	279	243	192	139	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	21	3	5	6	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	3	2	1	–	influence of hazardous materials
inne wydarzenia	207	194	190	169	other events

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.
Ź r ó ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
^a Who received one-off accident compensations.
S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery			
			ze środowiskiem pracy work environment	z uciążliwością pracy strenuous conditions				
	ogółem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
O G Ó Ł E M	2005	124,1	100,6	72,2	61,0	35,8	29,0	16,2
T O T A L	2010	87,1	72,8	56,4	48,0	18,1	16,1	12,6
	2012	88,0	75,6	57,4	49,2	19,0	18,2	11,5
	2013	82,8	72,5	56,5	49,9	15,7	14,8	10,5
								7,8

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 127.
^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 8 on page 127.

TABL. 19 (88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a** (cd.)
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with			czynnikami mecha- nicznymi związany- mi z maszynami szczególnie niebez- piecznymi <i>connected with me- chanical factors re- lated to particularly dangerous machinery</i>		
			ze środowiskiem pracy <i>work environment</i>	z uciążliwością pracy <i>strenuous conditions</i>				
	ogółem <i>total</i>	w tym przez jed- ną grupę czynników <i>of which one group of factors</i>	razem <i>total</i>	w tym przez jed- ną grupę czynników <i>of which one group of factors</i>	razem <i>total</i>	w tym przez jed- ną grupę czynników <i>of which one group of factors</i>	razem <i>total</i>	w tym przez jed- ną grupę czynników <i>of which one group of factors</i>
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>								
sektor publiczny <i>public sector</i>	70,2	57,3	25,5	15,7	37,8	36,6	7,0	5,0
sektor prywatny <i>private sector</i>	85,7	76,0	63,8	58,0	10,5	9,7	11,3	8,4
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	25,6	19,4	12,3	10,4	5,1	4,4	8,2	4,6
Przemysł <i>Industry</i>	125,0	110,4	92,3	84,1	16,1	14,4	16,6	11,9
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	216,0	209,4	98,0	91,3	111,4	111,4	6,7	6,7
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	127,5	113,9	97,6	89,4	13,3	11,8	16,6	12,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a <i>electricity, gas, steam and air con- ditioning supply</i>	70,5	70,2	20,3	20,0	48,9	48,9	1,3	1,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	103,9	66,7	39,5	27,2	40,5	35,3	23,9	4,2

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 127.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 8 on page 127.

TABL. 19 (88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with			czynnikami mecha- nicznymi związany- mi z maszynami szczególnie niebez- piecznymi connected with me- chanical factors re- lated to particularly dangerous machinery		
			ze środowiskiem pracy work environment	z uciążliwością pracy strenuous conditions				
	ogółem grand total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Budownictwo Construction	47,0	40,7	23,2	19,2	17,9	17,5	5,8	4,0
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	21,5	19,1	13,9	12,1	3,3	3,3	4,3	3,7
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	56,3	55,2	27,5	26,6	19,6	19,6	9,2	9,0
Informacja i komunikacja Information and communication	17,4	17,4	10,5	10,5	7,0	7,0	x	x
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ Administrative and support service activities	25,4	19,4	14,5	8,5	x	x	10,9	10,9
Edukacja Education	104,9	104,9	0,6	0,6	103,5	103,5	0,7	0,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	34,6	17,8	28,3	11,6	6,1	6,1	0,2	0,1

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 127.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 8 on page 127.

TABL. (89). **ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2013 R.**

PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka za- wodowego <i>Evaluation of occupational risk</i>	Wylimino- wanie lub ograniczenie ryzyka za- wodowego <i>Elimination or limitation of occupa- tional risk</i>	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limita- tion of occupational risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organizacyjne <i>organiza- tional</i>	ochrony indywidual- nej <i>individuality protection</i>
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>				
OGÓŁEM	297,8	125,8	43,3	54,1	71,8
TOTAL					
sektor publiczny	238,5	97,3	26,8	48,2	44,1
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	311,7	132,5	47,2	55,5	78,3
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	282,5	219,9	87,5	120,3	162,2
Przemysł	340,3	147,2	54,9	62,4	88,4
<i>Industry</i>					
górnictwo i wydobywanie	726,1	630,3	594,7	610,2	365,3
<i>mining and quarrying</i>					
przetwórstwo przemysłowe	329,5	140,0	52,5	58,9	84,9
<i>manufacturing</i>					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	425,7	207,0	105,7	115,6	114,6
<i>electricity, gas, steam and air condition- ing supply^Δ</i>					
dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja ^Δ	449,9	204,8	37,6	60,2	115,3
<i>water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities^Δ</i>					
Budownictwo	330,0	183,4	58,5	70,4	105,8
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	240,4	78,3	26,6	26,0	36,3
Transport i gospodarka magazynowa	230,5	79,5	11,1	57,4	38,6
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja	267,6	75,7	52,8	66,3	6,5
<i>Information and communication</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	86,4	6,6	6,6	6,6	6,6
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	392,3	289,3	x	129,5	159,8
Edukacja	37,3	1,8	x	1,8	x
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	251,0	73,1	27,7	41,5	18,6
<i>Human health and social work activities</i>					
Pozostała działalność usługowa	979,3	714,2	x	195,5	710,9
<i>Other service activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 127.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 8 on page 127.

TABL. 21 (90). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków <i>Number of cases</i>		SPECIFICATION
	w liczbach bez- względnych <i>in absolute num- bers</i>	na 100 tys. zatrudnionych <i>per 100 thous. paid employees</i>	
O G Ó Ł E M 2005	103	23,5	T O T A L
..... 2010	151	32,5	
..... 2012	86	18,5	
..... 2013	80	17,5	
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	1	0,2	<i>Acute or chronic poisonings or their consequences</i>
Astma oskrzelowa	2	0,4	<i>Bronchial asthma</i>
Alergiczny nieżyt nosa	2	0,4	<i>Allergic rhinitis</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	20	4,4	<i>Chronic voice disorders due to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	2	0,4	<i>Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	2	0,4	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	2	0,4	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed</i>
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	16	3,5	<i>Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type</i>
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	1	0,2	<i>Diseases of visual system induced by physical, chemical or biological agents</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	32	7,0	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (91). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH^a**
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Special pay	Skrócony czas pracy Short-time work	Dodat- kowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in particular conditions ^b
OGÓŁEM	18050	66014	11346	22939	1159	2752	23031
TOTAL	14025	48011	3258	11022	1346	1814	212
2012	10191	33728	2294	8388	598	580	253
2013	11178	38529	1939	7551	757	379	318
sektor publiczny	2664	6992	656	3509	421	153	223
public sector							
sektor prywatny	8514	31537	1283	4042	336	226	95
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	659	926	52	5	6	7	4
Przemysł	6532	27012	1720	5379	253	226	103
Industry							
górnictwo i wydobywanie	115	133	–	–	–	–	10
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	4979	24148	1457	3535	214	223	69
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	342	811	–	460	–	–	6
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	1096	1920	263	1384	39	3	18
Budownictwo	2415	5185	36	169	12	20	3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	694	1921	80	362	–	5	5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	724	669	44	1555	–	14	52
Transportation and storage							
Informacja i komunikacja	–	171	–	14	–	–	1
Information and communication							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	–	47	–	59	–	–	–
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	18	144	7	8	–	–	1
Administrative and support service activities							
Edukacja	57	1138	–	–	4	25	–
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	79	1306	–	–	482	82	149
Human health and social work activities							
Pozostała działalność usługowa	–	10	–	–	–	–	–
Other service activities							

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 127. ^b Lub w szczególnym charakterze.
^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 8 on page 127. ^b Or particular character.

TABL. 23 (92). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH^a
OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit	
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupa- tional accidents compensations	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupa- tional accidents compensations
O G Ó Ł E M 2005	1023	991	2387,4	2274,0
T O T A L 2010	1145	1093	2728,6	2619,6
..... 2012	1139	1098	3090,3	3036,4
2013	1294	1253	3274,6	3204,0
sektor publiczny public sector	253	235	3461,3	3180,0
sektor prywatny private sector	1041	1018	3229,2	3209,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i ry- bactwo Agriculture, forestry and fishing	28	22	4135,7	3904,5
Przemysł Industry	767	755	3328,6	3247,8
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	1	1	2700,0	2700,0
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	701	690	3389,9	3310,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	10	10	2440,0	2440,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities	55	54	2720,0	2609,3
Budownictwo Construction	134	130	3035,8	3046,2
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	154	146	2561,7	2519,9
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	57	57	6166,7	6166,7
Informacja i komunikacja Information and communication	1	1	3500,0	3500,0
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ Administrative and support service activities	1	1	2100,0	2100,0
Edukacja Education	4	2	3450,0	700,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	143	134	2651,7	2515,7
Pozostała działalność usługowa Other service activities	5	5	3420	3420

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str.127.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 8 on page 127.